

Pom haj Bóh!

Sy-li spěval,
Pilnje dželaš,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócy
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swérny
Přez spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spěvá
Swérnje dželaš
Wśedne dny;
Džen pak swjaty,
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ól khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokrew će. P

Sserbske njedželske lopjeno.

Budyschin

14. junija 1925

Bautzen

Cílchcž a naklad Ssmolerjez knihiczschečeńje a knihańje sap. družst. s wobm. ruk. w Budyschinje.
Wuhadža lózdu žobotu a płaże na měszaz 15 slothč pjenježlow.

1. njedžela po ſvjatej Trojizy.

400 - lětny jubilej Lutheroweho mandželstwa*).

1. Mójs. 12, 2: Ja chzu tebje požohnowacž a ty budžesli požohnowanje.

Weżera mějachmy džen 13. j u n i j a, tón džen, na kotrymž je nasch reformator dr. Marczin Luther w lécze 1525 do ſvjateho mandželstwa stupil. Duž mějachmy weżera 400-lětny jubilej Lutheroweho mandželstwa, a džakowni na to ſpominamž, schto bu jemu a zyfemu evangeliemu ludu s tym wobradžene.

1. Lutherowa ženitwa bě tež reforma z i s k i s k u t k, neschto sa jeho čaž nježlyschane, s kotrymž dopočasa, so Bože wuſtajenia wyschische steja hacž cžlowjeczne. Bamželstwo bě pszechzitwo Božemu złowu a pszechzitwo waschnju přenjeje kſcheczijanskeje zyrkweje duchownstwu mandželstwo ſakasalo. A Luther bě ſebi hižo w lécze 1520 we ſwojim móznym pižmje „na kſcheczijanske ſemjanstwo němſkeho naroda wo polepschenju kſcheczijanskeho ſchtanta“ kaž tež we ſwojej knizzy „wo mnichowych ſlubjenjach“ po ſaložku ſvjateho pižma žadał, so by ſo duchownym kaž kózdemu druhemu mandželstwo domovilo. Luther tež ſwojich pszechzelow napominaſche, so býchui jako duchowni Bohu poſluſhni byli a kſcheczijanske domy ſaložili město tamneje wumyſleneje ſwiatoscze nježenjenych w bamžoskej zyrkwi. Tute napominanje njebež podarmo. Tak ſo woženi Langa w Erfurce, Bugenhagen we Witenberku, dr. Lint, prjedy Augustinarijam prodiſtajen, kaž tež Pawoł Lindenu, přeni dwórfki předar

w Drježdžanach a Jan Cellarius, přeni superintendenta tam, liž bě ſwoju mandželſku w Budyschinje namakał. Lutherowa myžbl pak njeſtejeſche ſa ženitwu, hacž runje bu tež ſe wſchelaſich ſtron k tomu napominanym, woſhebje wot ſwojeho lubeho nana. Wón bě tak pobožnje ſiwb, ſo žadny ſ jeho tež najſurowiſchich njeſcheczelow njeſtrobli, jemu někaſti njeporjad w ſiwbjenju wumjetowacž. Nětk tucži njeſcheczeljo jeho hanjachu, ſo ſebi njeſvéri, ſamžnu krocžel cžinicž, ſotruž druhim porucži, woſzaſkujo, ſo ſo ſ jeho mandželſtrom ſkutk reformazije ſanicži. Tim je dopočaſl, schto ma „ſwoboda kſcheczijana“ na ſebi, — wón ſo woženi ſ ſatū ſ Vora.

Kata (Katharina) ſ Vor a, kniežna ſe ſakſkeho ſemjaniskeho rodu, ſo narodži 29. januar 1499 w bliſkoseži Bitterfelda. 10 lét ſtara bu do zyſterziskeho klóſchtra Nimpſchena pola Grimy data, hdzejz bu po klóſchtrſkim ſlubje (1515) ſa mniſchku džeržana. Wózno, ſo je tam Lutherowe pižmo wo klóſchtrſkich ſlubjenjach cžitala a jo je w njej ſ tým žadanje po evangeliſkém poſnaczu a ſwobodze wozucžito, — na kózdy pad pszechzivědežena wo wopacžnoſci klóſchtrſkeho ſiwbjenja je wot tam ſ wozmimi druhimi kniežnami ſ pomožu Torgawskeho radneho knjeſa Leonharda Koppa w nožy do jutrow (4.—5. haſprleje) 1523 cžefnyla a do Witenberka pschischa, hdzejz ſo Luther wo to ſtarasche, ſo by „polo ſprawnych ludzi“ ſwoje wuſhovanje měla, jako jejni pschitwſni ſo wobrachu, ju ſ ſebi domoj wſacž. Kata pschińdze tak do domu radneho pižarja a poſdžiſcheho měſchjanosth Filipa Reichenbacha, „hdzejz je ſo cžiſche a derje ſadžeržala.“ Tam bě dwě lécze pschibhala. Luther pschi ſpocžatku lěta 1925 hſchcze na to njemyſlesche, ſo woženicz; hafle woſolo jutrow w liscze na Spalatina přeni krocž na to ſpomni; w dalskim liscze na Bikela (4. meje)

*) Pschirunaj ſatubowe knihi ſ lěta 1883: „Dr. Marczin Luther“ na stronach 91—96 a 142—153.

žo prěni króčz Kacjine njeni njeni, kotrež čze ſebi „čertej klubu“ wſacž. A 13. junija ſo Luther ſo Bugenhagenom, prěnim duchownym města Witenberka, ſo Zonažom, ſo rěčníkem pschi universicje dr. Apelom a ſ Lukaschom ſ Chanachom do doma Ž. Reichenbacha poda a ſat u ſ Vora ſa mandželsku požada. Wona ſ wježelom „haj!“ praſeſche, dokelž jeho wýzvko čeſcjeſche. Šslub a wěrowanje běſtej tón ſamých džen. Bugenhagen jeju w Lutherovym domje wěrowaſche. Na druhí džen bě malá hoſćina pscheczelow, ke kotrež měſchčanská rada 14 ſhanow wina darjeſche. 27. junija pač bu wjetſcha ſtažna hoſćina wuhotwana, ke kotrež móžeſche tež pscheczelſtvo ſ daloka pschińcz, wožebje Lutherovaj lubaj starschej. Witenberkſka universita jemu ſ tutenu dneji drohotny ſlěborny ſhelich darjeſche.

Luther njebeň lohkomyſleny tutu krocžel čint, ale wón mějeſche to ſa ſwoju pschiſluſhnoſcz na pscheczo ſwojim pschiwižowarjam a ſebi ſamemu a pschecziwo ſwojim njeſcheczelam. Šwěru je ſo předy hufčiſho wo tym ſe ſwojint pscheczelon. Arnſdorfom, wožebje pač we ſwojich modlitwach ſe ſwojim Bohom roſrěžowaſ. Skonečnje bě ſe ſobu na čiſte pschiſchol; toho dla ſo wjazh ſa tym njeprash, ſhoto ſhwět ſ tomu praji, ale hladasche horje: „Jaſo čižich ſebi ſwoju ſat u bracž, ſhym ſwojeho ſnjeſa Boha ſhutnje proþhl.“ Jaſo jemu dobrý pscheczel praſeſche, ſo budže ſo jemu wſchón ſhwět a ſamo čert ſmjecz, dha jemu wotmolvi, ſo budža ſo jandželjo wjeſelicz a ſmjecz a čerczí plakacz. Š Božeho ſlowa bjerjeſche ſwoju kroboſcz, dobremu pscheczelej w tamních dnajch (17. junija) to ſlowo 1. Jana 4, 4 pižasche: „Džecžatka, wý ſe ſot Boha a ſe ſtamních pschewinyl; pschetož, kiž we waſ je, je wjele wjetſhi, hdhžli tón, kiž na ſhwěcje je.“

2. Nicžo ſ teho, czechu běchu ſo jeho pscheczeljo bojeli, njeje ſo ſtało. Luther ſb ož o w n y w e ſ w o j i m m a n d ž e l ſ t w o j e. Stejeſche tehdy hižo w 42. ſeče ſwojeho živjenja, bě hukto ſhoru a býdlesche ſkonečnje ſ jenym mničhom Brisgarjom ſam we ſwojim klóſchtrje. Nětk bu derje ſastaranu a wothladaň. Nětk ſo nove živjenje w jeho domje hibaſche. Nětk bě ſ wutrobnej luboſežu a ſtěrnoſežu staroſežiweje mandželskeje wobdath, kotrež jako hoſpoſa runje lohke dželo njejeſche. Šata bě ſlutniwa, staroſežiwa a dželatva; a hacž runje bě Luther psches měru darmiwh a ſtajnje wjele hoſzow mějeſche, dha ſo nětk tola jeho derjeměče a jeho domjaze naležnoſež tež ſwontowne pscheczo bôle pschiſporjach. Je ſnate, ſak ſebi ſwoju ſat u kvaliſche, kotrež „bě jemu dróžſha hacž franzowske kraleſtvo a bohathych Veneziſkych knježerſtvo.“ A hdhž bě wona druhdy ſruta a horda, dha drje ju tež žortniwie „ſwojeho hnadneho knjeſa ſat“ njenowaſche. Na druhim bočku pač tež ras piſche: „Šata, th masch pobožneho muža, kiž cze ſibuje, th ſy khežorka.“ Běſchtaj ſprawnaj a bohabojaſnaj, a njeſcheczeljo a pschiſlodžerjo njemožachu niež na jeju ſbožo pschinjeſez. Běſchtaj ſbožownaj ſe ſwojimi džecžimi.

Š ch e ſ c ź d ţ ē c ź i je ſo jímaj narodžilo, a to: 1. Ž a n ſ (Hans), rodženy 7. junija 1526, kiž je poſdžiſho prawa ſtudoval a w kurwjerchowſkej pižařni ſwoje dželo měl bjes toho, ſo by do wýſhich ſaſtojnſtwin wychiſho. 2. Š i l ţ a, rodžena 10. 12. 1527, † 3. 8. 1529. 3. M a d l e n a (Lenka), rodžena 4. 3. 1529, jara wobdarjenia holčka, na kotrež mějeſtej starschej wožebite wježele, kotrež bu jímaj pač 20. 9. 1542 — 13 ſtara — psches ſmjecz ſažo wſata. 4. M a r c ţ i n, rodženy 7. 11. 1531. 5. P a w o ť, rodženy 28. 1. 1533, kiž bě wožebje wobdarjeny, na ſekarſtvo ſtudowaſche a bu poſdžiſho ſa kurwjerchowſkeho ſekarſja pomjenowaný, † w Drježdānach 8. 3. 1593. 6. M a r g a r e t a, rodžena 17. 12. 1534.

Luther mějeſche wutrobne wježele na ſwojich džecžoch a jich džecžowym woſchňju. Pschi wſchém ſwojim woſchernym džele tola radu ſ nimi woſthadžesche. Luboſne woſchňje ſ tutoho woſchada na pschikkad ſ lista poſnajemy, kotrež ſwojemu ſchtyriſtěnemu ſyntej ſanzej ſ Koburka pižasche, w kotrež jemu krafmu ſahrodu ſa pěkne a pobožne džecži woſpižasche. — Pschi wſchej luboſnoſeži pač ſwoje džecži w ſhutnym napominanju ſ temu ſnjeſej wocežnjeſche a ſo tež na ſedžbu bjerjeſche, ſo njeby je ſi njeronom ſhloſtaſ, kaž bě to ſam we ſwojim džecžatſtvoje ſhonik, na cžož njemožeſche ſenje ſabycz.

Zeho dom pod heſkou ſtejeſche: „Ja a mój dom chreny tomu ſnjeſej ſlužicž.“ Žadyn džen njeby ſo bjes domjazeje nutroſež ſapoczał. Blidovne paczerje a wječorne modlitwy bučku porjadne ſpěwanie. Tuž pač pýtachu a namakachu tež wſchitzh we wſchelakim horju, kotrež njevitwostawa, ſwoje wukhotwanje poſa Boha.

Psches 21 ſt trajeſche tute ſbožowne mandželſtvo, doniž njebu Luther 18. februara 1546 ſ tuteje čaſhnoſežje woſtvoſany. Nad jeho domom je ſo wo prawdze to ſlubjenje dopjelnilo: „Ja chzu tebje požohnowacž a ty budžesč požohnowanje.“

3. T y b u d ţ e ſ c h p o ž o h n o w a n j e ! Luther je ſ pschikkadom ſwojeho mandželſtwa e v a n g e l ſ k i ſ a r ſ k i ſ o m ſ a l o ž i ſ t . Evangelſka zyrkej je ſakſnju mandželſtwa ſa duchownych ſběhnyła. W Augsburgskim wěruwusnacžu*) 23. ſtarw „wo mandželſtvoje měſchnikow“ jedna a tohorunja 11. ſtarw apolođije doſkladne roſtaja, ſhoto ſhwjate pižmo a ſ tym evangeliſka zyrkej pschecziwo romſkim wuſtajenjam ſ temu praji. Tak mějachu nětk woſchady ſe ſwojim ſaſkym domom ſnamjo pravěhoſtcheczijskeho domjazeheho živjenja, ſ kotrehož ſu ſo rěčkli Božeho žohnowanja wuliwale na naſch lud. Wožebje tež w czechickych čaſzach wožnow a woſloczowana ſu evangeliſkym fararjo ſe ſwojim domom we ſwojeho wěrje kruče ſtali a woſtali a ſe ſwojim dožerjenjom na Božu pomož ſ dobrým pschikkadom ſa woſchadnych byli. Šklaivny ſtaviſnopižar ſunje won praji, ſo je evangeliſki farſki dom naſhemu ludu psches nuſu a hubjenſtvo tſizečiléteſneje wožny pschepomhaſ.

A kaž pobožnoſcz, tak mějeſtej a matej tež ſdželanoscž a wědomoſcz ſwoje měſtno w farſkim domje. W knihowni pódla blije a theologickych pižmow ſpižy greſkych a ſacjanſkych pěſnjerkow a wuczenych naſchego luda ſteja jako ſhvědkojo wſchelakého duchowneho živjenja jich woſhodžerja, kiž ſažo ſwojich ſyñnow a woſdarjenych hólzow ſwojeje woſchady roſivucži, ſo móža wýſhich ſchulu woſptacž. Šolebka wjele ſlávnych mužow je w evangeliſkej farje ſtała. Gellert, Leſſing (ſ Ramjenza), Geibel, Gerok, theologojo Semler, Haſa, Niſčha, ſekarjo Langenbeck, Billroth, Bergmann, ſtaviſnař Mommsen, pschirodopſytnizg Linné, Schubert, Brehm atd. běchu fararjovi ſhnojo. A tak někotryžkuli, kiž je ſa čaſh ſwojeje mlodоſeže přenje roſivuczowanie wo ſwojeho fararja doſtaſ, ſtajnje ſ džaknej wutrobu na njeho ſpomina. Kaž wo Lutherovym domje, tak hischče dženka wo farſkim domje to ſlowo plaeži: „Ja chzu tebje požohnowacž a bužesč požohnowanje.“

Alle Lutherove mandželſtvo čze dale ſ pschikkadom ſa kóžde ſtcheczijske mandželſtvo bycž. Luther je ſažo dopokaſal, ſo je mandželſtvo a ſtěrnoſež ſtajnje někto ſhwjate. Čhze-li naſch lud, kiž je hukolo padnýl, ſažo do předka a horje pschińcz, je na přenim měſče to jene nuſne, ſo ſo mandželske ſtajnje ſažo na ſažku ſtcheczijskeje wěry a luboſež natvari, ſo mlodži ludžo

*) Pschirunaj: „Šymbole knihy evangeliſko-lutherſkeje zyrkej, pschelozene wo ſana Kiliana.“

woprawdze do „światego“ mandżelstwo stupja, a so nam saho křeszcijanska młodzina wotroście. Potom mōžemy ſebi toho węſci bhez, so ſo nad naſchim ludom stare křubjenje dopjelni: „Ja chzu tebje požohnowac̄ a budzeh požohnowanje.“ Hamjen.

V. w S.

Wērowaniſki fēlisch.

S njebjeſ daty Duchō ſwiaty!
Pój, ſwjecz moju wutrobu
A daj czistu luboſcz węſtu
K ſbožowinemu mandželſtu.

Boža hnada, džitwa rada,
Wjedla je naj' hromadze,
Ty pak ſylnje, njenotdzelnje,
Wjasaj nět̄ naj' wutrobje.

Wachuj, žohnuje, wschēdnjee krónuj
S thczom kubla darjene
A daj hnadu, ſo naj' k padu
Zane ſbože njenjeſe.

S twojim jaſnym ſwētkom kraſnym
Czémne pueſe roſſwētluj,
Hdyž ſo hrīma a křiž pschima,
S troſchtom wery požylnjuj.

Wucz naj' ſlēdzieč a ſo bēdzieč
Sa tej krónu njebjeſej,
Kiz tam rjana ſakhowana
Blyſcheži duschi wērjazej.

H. Sejler.

Sahroda.

Bě ras sahroda, kotraž bě njeplodna ſežinjena wot dawna ſem; runasche ſo pustej roli, psches kotruž naſymny wetr duwa; bě njeſroſymlive, ſo mózachu ludžo tutu sahrodu tał ſanjechac̄. Tu pschiindze sahrodnik, ſylny a wježoly we ſwiojej wērje, a ſadži do tuteje sahrody róžu, kotruž bě namakal wopuſhczenu a woſkamoczeniu w njehopodlivoč murjach. Tuž ſapocža nadobu ſo džitwne hibac̄, roſež, ſakcžewac̄: Róże wuroſczechu tu a tam, křeſti wſchelakich družin ſeflazachu; křónzo ſczelesche ſwioje woſrjewaze pruh; ptacžki ſpěwachu w ſtowjenju a luboſczi, wo ſwérje a cžitoſczi a pschipowjedachu zyłemu ſwetej wježolu po węſci w ſahrodze, w naſlētej phſche ležejazej . . .

Schto to rěſa?

Ta njeplodna sahroda je tamna ſurowa kaſni cžlowjekow, ſo nježmē měſchnik a pschipowjedac̄ Božeho ſlowa tu na ſemi žonu a džecži ſa ſwioje měcz, ſo by czisty a njenomasan wostał. Sahrodnik, kotruž róžu ſadži do tuteje sahrody, je naſch Luther, kotruž ſo tomu, ſchtož njenaturske w tamnej cžlowiſke kaſni a ſakſni ſpjecži a ſebi Křatharinu ſ Vora, tutu ſi křoschtrſkich murjow wukhowanu róžu ſe ſchtoma cžlowjewſta, ſa mandželſtu wſa. To džitwne roſczenje a ſakcžewanje, kotraž naſta, to je naſtawanje a ſtuklowanje toho wot Boha žohnowaneho ſwójbneho ſtowjenja, kotrež nět̄ Lutherowym dom pjeſnjesche. A to lube křonečko, kotrež ſwocžesche, to je ta hnada Boža, kotruž tón węczny woliwascze po ſwojim ſlubjenju na dom, kotruž bu w jeho mjenje ſaloženj a twarjenj. A ta wježola poweſcž, kotraž ptacžki, na ſchtomach tuteje sahrody ſpěwajo, zyłemu ſwetej pschipowjedachu, to je ta poweſcž wo žohnowanju a ſtowjenje ſhudžowazym ſtuklowaniu

toho ſi Lutherowym ſtukom ſhudžoneho evangelskeho ſwójbneho ſtowjenja.

400 lět je to nět̄, ſo bu Luther 13. junija 1525 we Wittenberfu ſi Křatharinu ſi Vora ſwerovaly. Lutherowym pschecžel, měſchczanski farař Bugenhagen wukonja tutón ſtuk. Schto wſcho je Luther pochnulo, tež tutón reformirowazý ſtuk dokonjecz, njemožemy tu roſpičac̄. To pak budž tu prajene, ſo ſo Luther njeje woženil czelných žadoscžow dla; tole ſo ſi njepſchecželskeje ſtronh jemu wumjetuje. Kunje w tuthym čaſku bě Luther hukto khorh a bě pschihotowaný wumrjecz. So ſo wón woženi, to ſo ſta, ſo by ſjawne wobſhwědečkil ſtwoju wēru, ſo je mandželſtu ſi Božeje wole a něchto bójſte. Luther je ſo ſa mandželſtu roſſudžil, wabjeny a wjedžený wot ſpōſnacža ſſwiatyho Pižma, kotrehož bě nabyl. Tuto móžesč ſi tuthymi ſlowami wopisac̄: „Genicžy ſi wery do jenicžy placzače ſafkužby Jeſuſa a niz ſe ſtwojeje mož a ſe ſtwojeho prózowania wo wufwyczenje ſmū my ſbóžni!“ Toho dla wojowasche pschecžtwo ſafadže, ſo „ku měſchnizy ežiſczischi hac̄ druhý křeschczienjo a toho dla dla nježmēdža ſi mandželſtuom njež ežinicž měcz, dokelž je to ſwētna a nječiſta wěz.“ To bě Lutherzej satanska křa. Zoho evangelske heſko bu toho dla: „Schtož ſo woženi, je ſtow w ſtancze, kotryž je psched Bohom runje tał ſwiaty kaž ſchtant měſchnikow; pschetož mandželſki ſchtant na Boža ſlubjenje.“ „O ſaflepjenoscž, tutu ſaflepjenoscž!“ pschitwala Luther druhu njedželu po ſjetwjenju 1925 na předowanju tym, kotsiž ſebi wot Boha poſtajene a wot Jeſuſa wažene mandželſtu mało wažachu. „Alle wſchaf“, tał wón w ſamžnym předowanju praji, „wo pobožni mandželſtu, wo pobožneho mandželſkeho dyrbiſki proſhyč a ſo tajkeje modlitwó niz hanibowac̄, kaž to jich wjele czini.“ —

Tehdy psched 400 lětami powědasche ſo tež mjes tymi, kotsiž pschecžtwo Lutherzej běchu, ſo drje ſo w mandželſtuje minicha a minichki antikřiſt narodži. To bě ſtich, tórných ludži rěč, Boh řenjes je jich wſchēch wohańbil. A k hańbje budzeja tež dale wſchitz, kotsiž měnja, ſo cžlowiſka móz, cžlowiſka mudroſcž a cžlowiſki ſtuk je něchto lepsche hac̄ to, ſchtož je Boža wola, Boži pueſ. A wukcžecž budze w ſahrodze tola jenož to, ſchtož je ſi Božeho ſlowa a po Božej woli. —

R. W.

Lutherowym wopon.

Na Lutherowym woponje woſladaſhi róžu, wutrobu, křiž a rynku. — Wobžarujem ſara, ſo njemožemy ſi najmjeňſha pschi ſkładnoſcžach kaž dženžniſcha, wobrały ſobu woſſewjecž, a to toho dla niz, dokelž žanhych ſrědkow ſa to nimamy a tež ſa tajke muſne a wažne wěz ſomožy a podpjeru njenamakam. —

Na woponje Lutheroweje ſwójbhy bě pschetož hižo róža była, wutrobu, křiž a ryncku je Luther ſam pschidželiſ. Hižo 1517 namakam pola njeho tute ſchtowake ſnamjenja na ſiglu abo pječatku.

W lěce 1530 wukladuje Luther w liscze, kotryž ſi twierdžiſny Coburg ſwojemu pschecželej Spenglerej psche, tute ſnamjenja. Kurprynz Jan Friedrich bě tehdy Lutherzej ryncku ſi pječatkom daril, na kotrymž bě Lutherowym wopon.

Luther psche: „. . . To prěnje dyrbiſche křiž bhez, cžorný we wutrobje, kotraž by ſwioju naturſku barbu měla, ſo niſe ſamoho dopomil, ſo naſ ſwera do křižowanego ſbóžnych czini. Pschetož, hdyž ſi wutrobu wěrimy, budžemy prawi. Hac̄ je to nět̄ runje cžorný křiž a morjazy a hac̄ runje tež dyrbi boſoſz načinicz, wutrobu pak tola wostaji. Pschi jeje barbje a njeſkaſh naturu: wón njeſori ale ſdžerži ſiweho, pschetož wěrijazh budze ſiwej psches ſwioju wēru, ale pak psches ſwioju wēru do křižo-

waneho. Tajka wutroba pak dýrbi stacj wojskowé běleje róze; s tým dýrbi na to pokasane býc, so wéra dawa mér a wježele, troscht a mér, s krótka, so do běleje wježeleje róze pschešadži, niz pak tak, kaž žwět dawa mér a wježele, toho dla dýrbi róza běla býc niz čerwjená; pschetož běla barba je barba duchow a jandželow. Tuta barba steji nětk na polu, kotrež ma barbu lajkúž nje- bježa: tajke wježele we duchu a wérje je se sapocžatkom pschichod- neho njebejského wježela, kotrež je tu nětkle híž smutsknje sa- pschijate a w nadziji sapshimjnene, ale pak niz hishcze sjevjené. A do tajkeho pola hishcze skotu rhnczku: tajka sbóžnoscz traje w njebejskach wěčniu a nima žaneho kónza a je tež wjele kraf- nijscha dyžli wschitko wježele a kublo, kaž to skoto je ta najdróž- scha ruda." Luther pschistaji, list skonežeo: „Khrystuž, nasch Anjes, budž s waschim duchom hacž do tamneho živjenja." —

R. W.

Zyrkej a stat.

W sádženym lěcže bu jich na 36 000 mandželstwów dzělenych. To je poražaza licžba, a to cžim bôle, hdýž dýrbisich pschipojsnacž, so we wiaz hacž telsko mandželstwach to dzělenje jenož swonkow- nyh pschicžinov dla wostaja. A hdýž cži schto praji: „A to budže hishcze hórje," njemóžes hyscživo tomu nicžo prajicž. Wob- stejnoscze, kajkež žu, rěčza ja to, so ma prawje. A schto je wina na tým? To, so we wutrobach młodych híž wojslabny, haj wu- hažny duch kschesczijanského smyžlenja, duch wérje. Hdýž to w tu- tém malym domčku w cžlowieskej wutrobie tak je, kaf možko to potom hinač býc w mandželskini domje! To, schtož nisne nasche- mu ludej, to je reformazija: nasch lud dýrbi reformirowacž žwoje stejnisczežo k wérje, k nabožinje, k Bohu; nasch lud dýrbi stat a wyschnoscz, kotrež tola luda dla tu a niz navopak, nisowacž, na tole wscho dzíwacž. To žo hishcze njestawa, a to tež žo předy njestanje, předy hacž kóždy žam tu wyschnoscz we ſebi, t. r. ſa- moho žo njeje nisoval, dzíwacž na Boha, wérnu nabožinu. Cžim předy tý s tým sapocžniesch, cžim předy budžemž tak daloko, so to, hdýž tež niz wschitz, tola pak wjetſchina tak cžini. A potom budže to lepje se mandželstwom a žwójsbu a s krajom a zylým ži- wjenjom! —

R. W.

Wschelke s blis̄ka a s daloka

— Drježdanske hłowne Gustav-Adolfske towarzstwo směje létuški žwiedžení ſrjedu a ſchitwórk, 17. a 18. junija w Budys- chinje. Ssrjedžu budže pop. w 3 hodž. požedženje pschedžydstwa, w 5 hodž. směje žwiedženske dzěčikemſchenje w Pětrowské žyrkwi farař Wackwitz s Anhalta a w thmžamym čažu žwiedžensku Božu žlužbu ſa wotrosczeniu młodžinu w Marijnej Marcžinej žyrkwi farař Ziegenspeck ſe Saaza, wježor we 8 hodž. budže poſtronjenjska ſhromadžiſna w salach „Króny" ſa wschitkých evan- gelskich muži a žony ſ města a ſe wžow ſ roſprawu a ſ na- ręczemi; ſpěw yzrkwiného khora; pschepodacze žwiedženskich da- row; naręcz pschedžydy wschitschego konſistorialnego radžicžela superintendenty D. dr. Költschha. Schitwórk budže žo rano w 6 hodž. ſe wschitkimi ſwonami evangelskich žyrkwiow ſwonicz a ſe wschitkých wěžow ſ posaunami chorál trubicž; dop. w 1/210 hodž. budže w žurli „Bürgergarten" hłowna ſhromadžiſna, kotrež je ſjawna, kóždy ma pschistup; pop. 3/45 hodž. žo na žitnym tor- hosczežu žwiedženski čaž ſestupa, ſiž 1/46 hodž. do Pětrowské žyrkwi poczehnje, hdžez we žwiedženskej Božej žlužbje farař D. Mahnert s Duisburka předuje; wježor we 8 hodž. budže wulka ludowa žwiedženska ſhromadžiſna w salach „Króny" ſ naręczemi wschelatich fararjow ſ roſjažnjenjom „wo myš luda" a „wo na- tvarjazej možy wérh" a ſe ſpěwami. — W M i ch a ſ ſ i m Bo-

žim domje žo hížom bližšihu njedželu, 14. junija Gustav-Adolfski žwiedžení žwjecži, a to dop. 1/29 hodž. ſ němſkej žwiedženskej Božej žlužbu a w 10 hodž. ſe žwiedženskim dzěčikemſchenjem; wobeju farař Hemlich ſ Němſkeho Gabela w Čeſkej směje, a pop. w 4 hodž. ſe ſerbſkej žwiedženskej Božej žlužbu, w kotrejž farař Bóž ſ Budětez, žyn Michalského woſady, předuje. — Wokleďni wulki Gustav-Adolfski žwiedžení Drježdanského hłowneho to-warzstwa je žo tu w měsce pchled 22. lětami ſ powšitkownym wobdzelenjom evangelskich ſ města a ſe wžow, ſ blijska a ſ daloka žwjecži. Da-li Boh, tež lětža tak budže. Gustav-Adolfske to-warzstwo, kotrehož heſlo je: cžiňmy dobrotu na wschitkých ludžoch, najwiažy pak na tými, kotsiž nascheje wérh žu, njeje žane bě- dženske towarzstwo, ale chze jenož poſylnicž, ſchkitowacž a podpje- racž, schtož je žlabe. Schtož žwoju evangelsku žyrkej lubo ma a wě, ſa cžo ma žo jej džakowacž a ſchtož ma wutrobi počnu luboſcze k wěrybratram a wěrybotram, tón wježohy tutoho hoſcza w Budyschinje powita a radu ſobužwycži.

— W Erfureje žwjecža runje kaž we Wittenberku dženžni- ſchi džen ſ wožebitymi wuhotowanymi. Je tola pódla Witten- berka tež Erfurt jene „Lutherowe město". To wožebite ſa Erfurt je, ſo žo tam w tých dnjach ſhadžuva potomníž a pschi- ſuſni nascheho Luther. Mjes potomníkami Lutheru njeje žanyh wjazych žitvých, kotsiž byču žo „Luther" mjenovali. Po- klesni mužki potomník Lutherowý je w lěcže 1759 w Drježdá- nach wumrěl; bě to nježenjeny advokata Marežin Bohalhval Luther. Schtož dženža Luther řěka a žo do pschiluſných nascheho reformatora licži, je potomník pak bratra pak wuja dr. Marežina Luther. S tých běchu na pschikkad 1892 týo Lutherovo wot- ſhězora k poživjecženju wobnowjeneje hrodovſkeje žyrkwi do Wittenberka pscheproſcheni. Pschi tým pak je jich wjele žitvých, kotsiž žu prawi potomníž reformatora, njech tež wjazych jeho mje- no nimaja; žu jich nělotre ſta. Duchowny Sartorius w Hannover- ſkej, žam potomník Lutherowý, ſaběra ſo ſ tým, ſapížacž wschit- kich, kotsiž žu ſ Lutheroweje žwójby. Je tuž žyle wěčze něſhto ſa- jimaze, ſo žo k 400-lětnemu jubilejmu ſwěrovaniua Lutheru a Ka- tharinu ſ Bora potomníž a pschiluſni tuteje žwójby ſeňdu.

W Amerizh bydlí jich na $74\frac{3}{4}$ milijona protestantow; k tu- ihm pschidžela žo hishcze cži pschicžahowarjo, kotsiž žo žanej žyrkwi Ameriki njeſchisamkných; mjes nimi žu žnadež $4\frac{1}{2}$ milijena, kotsiž žu Lutheranojo. Žyrkej Lutheranoř ſa jich na 7 milijonow pschivžowarjow; k tým byču žo tamne $4\frac{1}{2}$ milijona hishcze pschidželi. Naſpomnjene $74\frac{1}{2}$ milijona žu roſdželene — žyle po amerikansku — do 13 wschelatich žyrkwiow, mjes ſotrymiz žo jena, kaž naſpomnichmy, „žyrkej Lutheranoř" mjenuje. Najwiažy ſtavor liči mjes tým 13 protestanti- ſkimi žyrkwiemi žyrkej Methodiſtow, mjenujž $22\frac{1}{2}$ milijona; najmjenje „Baptistička bratrowska žyrkej", mjenujž 200 000.

Listovanie.

G. W. w Ho. ſa 2. p. Tr.

R. w M. ſa 3. p. Tr.

Wutrobná proſtiwa.

na wschěch cžitarjow nascheho njedželského ſopjena

„Pomhař Boh".

Zena knihovnja trjeba mřnje ſczechováze cžifla ſ lěta 1921: 1, 12, 30, 45 a 50; ſ lěta 1922: cžifla 8 a 18; ſ lěta 1923: cžifla 14, 15, 19, 32 a 39.

Wschěch lubyh cžitarjow naležne proſhym, ſo byču, jeſi tute cžifla žam dale njetriebaja, je nam dobrocžitve wotstupili.

Wudawařnja na laſkých hrjebjach 4.

Samolwity redaktor: farař W y r g a e ſ w Nožacžigach.